

DVACET LET ČASOPISU KYBERNETIKA

PE 4582 / 21. 1985. + příl.

Dvacet let v činnosti vědeckého časopisu nemusí být pokládáno za příliš rozsáhlé období, a to zejména při srovnání s vývojem a tradicí mnoha jiných teoretických časopisů. Jde o období kratší než časový interval činnosti jedné vědecké generace. Přesto však tato vědecká generace — a mezi nimi také ti, kteří sledovali bouřlivý vývoj kybernetiky a s ní spjatých disciplin, přičemž někteří z nich se na tomto vývoji aktivně podíleli — prožila řadu významných změn zahrnujících jak rozšíření a prohloubení teoretických principů kybernetiky, tak také rozšíření sféry aplikací, prudký rozvoj prostředků kybernetické techniky a jejich pronikání do dalších sfér lidské činnosti.

Redakční rada položila před dvaceti lety do vínku nového časopisu určitý tematický program zahrnující nejdůležitější okruhy metodologických a teoretických principů kybernetiky a hlavních oblastí aplikací. Přitom KYBERNETIKA byla plánována a rozvíjena jako teoretický časopis, který kladl velký důraz na určité syntetické aspekty, na určité formy mezioborové spolupráce a ty formy integrace, které jsou typické pro kybernetiku jako vysoce komplexní a v zásadě systémově pojatý a rozvíjený obor. Přehlédneme-li dvacetiletou produkci, tak jak se odrážela v tematické náplni časopisu, lze říci, že tento program byl v zásadě úspěšně plněn. Navíc pak tento program a s ním spjaté tematické zaměření časopisu se stalo přitažlivým nejen pro naše, ale také mnohé zahraniční autory. Proto bylo prospěšné, že časopis získal postupně mezinárodní charakter, což se mimo jiné projevilo také přechodem k publikacím pouze ve světových jazycích. Pokud jde o tematickou náplň, pak v posledním období byly zvláště posíleny ty problémové okruhy, které jsou spjaty s teorií systémů, se systémovou metodologií a s řídicími systémy. Lze tedy říci, že během své dvacetileté činnosti časopis KYBERNETIKA získal a prosadil určitý odborný profil, který se setkal s všestranným uznáním u nás i v zahraničí. O tom svědčí také nemalý okruh zahraničních odběratelů včetně vhodných forem mezinárodní výměny časopisů a publikací, na níž se náš časopis podílí.

Během dvacetiletého období došlo k velkému rozvoji v některých oblastech vědy a techniky, které jsou více či méně spojeny s pokroky kybernetiky. Proto je zcela přirozené, že vedle našeho časopisu počaly být vydávány další odborné časopisy, zejména pak časopisy věnované rozvoji informačních systémů a problematice umělé

1544/86 p

inteligence. Tyto kroky je třeba jen přivítat, neboť umožnily jistou specializaci a určitou dělbu práce. Pozitivní rys těchto kroků se projevil také v tom, že časopis KYBERNETIKA mohl přitom plně zachovat svůj dosavadní profil a svůj důraz na vysokou teoretickou úroveň. Také skutečnost, že někteří členové redakční rady KYBERNETIKY se podílejí na činnosti nových časopisů, je třeba hodnotit pozitivně, jako plodný rozvoj toho problémového okruhu, který před více než dvaceti lety u nás startovala tehdejší Kybernetická komise ČSAV, která byla iniciátorem založení našeho časopisu.

Pohled na dvacetiletý vývoj časopisu nemůže nepominout některé další významné změny, k nimž za toto období došlo: Před dvaceti lety bylo založení nového časopisu a rozvoj nového oboru u nás záležitostí (a také zásluhou) poměrně nevelkého okruhu zanícených nadšenců, kteří se mohli opírat o činnost několika málo pracovišť, především pak pracovišť základního výzkumu. V tomto ohledu byla naprosto nepominutelná ta základna, kterou časopisu KYBERNETIKA poskytli Ústav teorie informace a automatizace ČSAV, jakož i podpora a pochopení vedení tohoto ústavu. Jestliže dnes rozvíjí svou činnost řada kateder vysokých škol, jestliže kybernetika a s ní spjaté disciplíny se staly důležitou součástí programů některých vysokoškolských oborů, jestliže tyto disciplíny pronikly do činnosti dalších výzkumných a vývojových institucí, pak to svědčí o tom, že původní podněty, tematické programy i ambice se prokázaly jako plodné a prospěšné. Na tom nic nemění ani to, že některé z těchto ambic byly spojeny s dílčími nedostatky, s určitými obtížemi a někdy i s určitými iluzemi.

Hodnodíme-li dvacetiletou činnost našeho časopisu, nemůžeme ponechat stranou dvě důležité okolnosti: okruh autorů a spolupracovníků časopisu a práci redakce. Během dvacetiletého období se vcelku úspěšně dařilo vytvářet a postupně rozšiřovat okruh autorů a spolupracovníků, a to nejen z našich výzkumných ústavů a vysokých škol, ale také z některých výrobních podniků. Pozitivním rysem je přitom postupné začleňování mladších autorů jakož i rozšiřování okruhu zahraničních autorů a spolupracovníků. Pozoruhodná je také poměrně stabilní sestava redakční rady. I když v činnosti redakční rady záleželo mnoho na osobní iniciativě a aktivitě jednotlivých členů, i když skráně mnoha z nich značně zbělely, je pozoruhodná relativně velká stabilita členů redakční rady, z nichž někteří se aktivně podíleli na založení časopisu a prosazování jeho odborného zaměření.

Když redakce časopisu před deseti lety prováděla hodnocení jeho desetileté činnosti, právem konstatovala, že riziko, které na sebe brala malá skupina těch, kteří se podíleli na jeho založení, rozhodně nebylo malé. Historie vědy a techniky však mnohokrát potvrdila, že bez určité zanícenosti, bez jisté odvahy i vůle překonávat možná rizika nebo nebezpečí nelze zajistit opravdový a naší společnosti tak nezbytný pokrok vědy. Proto také hodnocení dvacetileté činnosti časopisu KYBERNETIKA nelze ukončit jinak než přáním, aby časopis zůstal věrný svým dobrým tradicím, aby plnil i v dalším období své poslání ve prospěch naší vědy i naší společnosti.

Redakční rada